

Pere Planella (Olot, 1948) és el director de l'adaptació teatral d'Èric i l'exèrcit del Fènix, l'obra escrita per Víctor Alexandre –qui també s'ha encarregat de l'adaptació– sobre el cas d'Èric Bertran, el noi de catorze anys que el 2004 va ser acusat d'un delictes de terrorisme per haver enviat un correu electrònic a diferents empreses demanant que etiquetessin els seus productes en català.

“El teatre d'aquest país parla massa poc de la pròpia realitat”

El cas finalment va ser arxivat per la justícia espanyola, però ara la família de l'Èric ha denunciat l'estat espanyol davant del Tribunal de Justícia de les Nacions Unides i del Tribunal de Drets Humans d'Estrasburg.

L'obra és àgil i divertida, està feta amb gràcia i sense pretensions, i a mi m'estranyaria molt que no acabés tenint un èxit de públic important.

—Com va sorgir la idea de portar el cas d'Èric Bertran als escenaris?

—Quan va passar aquesta història, com a ciutadà em vaig indignar molt. Pel tràmol que havia hagut de passar l'Èric i la seva família, i pel que significava tot plegat. Al cap d'un temps, vaig saber que s'havia de publicar un llibre, tutelat pel Víctor Alexandre, que n'explicava els esdeveniments. Quan el vaig llegir, em va agradar molt, i ja tot d'una hi vaig veure possibilitats dramàtiques. A partir d'aquí, tot vingué rodat: férem la proposta a l'Èric i a la seva família, el Víctor es posà a treballar en l'adaptació del text, i al setembre de l'any passat ja vam presentar l'obra a la Fira de Tàrraga.

—En què es concreten les possibilitats dramàtiques? Què afegeix l'obra al coneixement dels fets?

—Els esdeveniments tingueren lloc l'any 2004, i nosaltres començarem a

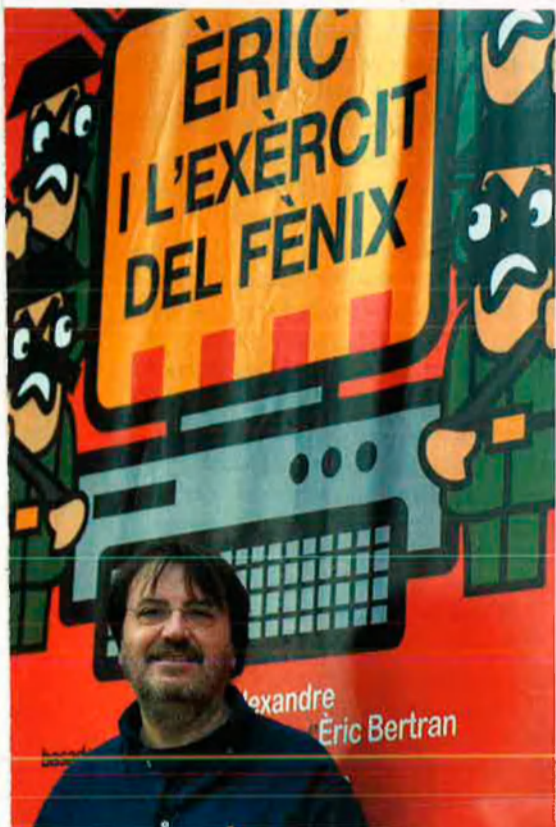
treballar al 2006. I jo el que tenia pensat era posar cara a cara l'Èric d'abans i el d'ara, perquè em vaig adonar que, en dos anys, ell havia crescut tant físicament com personalment. El punt de partida va ser aquest: un enfrontament dialèctic entre l'actor que interpreta l'Èric del 2004 i l'Èric real del 2006. A la vegada, això també m'ha permès de mostrar les diferències entre el que ens pensàvem que, políticament, passaria el 2004 i el que a la fi ha acabat passant. Perquè cal tenir en compte que aquests esdeveniments van succeir durant els primers temps del govern Zapatero.

—Es a dir: feu servir el cas de l'Èric per exemplificar les decepcions que ha anat acumulant el catalanisme en aquests últims temps?

—A l'obra es veu com l'Èric del 2004 parla de l'Estatut del tot convençut que reconeixerà el dret a l'autodeterminació, que reconeixerà que Catalunya és una nació i etcètera, etcètera. Ara, en canvi, ja sabem com ha anat tot plegat: l'Estatut està al Constitucional, en l'espera de si el retallen encara més. El cas de l'Èric em serveix de metàfora dels fracassos que hem acumulat aquests últims temps.

—Tot l'espectacle té un aire de cosa inversemblant que fa que costi de creure que aquests fets puguin haver passat fa tan poc de temps.

—Sí, però això és el més bèstia. Que tot el que l'espectador veu en l'obra —tan grotesc i surrealista— ha passat realment. Per això mostrem els vídeos de les entrevistes que feren a l'Èric en alguns programes de TV3, o les imatges del debat al Congrés dels Diputats en què Joan Puig, d'ERC, va preguntar al ministre de Justícia què estava passant. Tot el que mostrem és veritat. Fins i tot les escenes i els personatges que, en principi, poden semblar més excessius i caricaturescos, com els de la psicòloga o el de l'interpret, els que van assistir-hi ens han comentat que hem quedat curts. Recordem que l'aleshores ministre de Justícia va dir, textualment, al diputat Joan Puig: "Tu no en saps res, d'aquest terrorista tan perillós." I durant el primer escorcoll, quan un guàrdia civil trobà una bandera catalana, va exclamar: "Ja el tenim!"

—Quins problemes plantejava el fet que l'obra es basés en uns esdeveniments verídics, estrictament polítics i, a més, molt recents?

—La veritat és que tot ens ha sortit molt clar i directe, en cap moment no ens hem sentit travats per res ni ningú. Hem dit el que havíem de dir, i punt. Que havíem de dir que el president

"És evident que la dramaturgia catalana té dèficits, però es mereix que li donem més confiança"

Maragall no va fer cas durant tres vegades a les peticions d'ajuda de la família de l'Èric? Doncs ho hem dit, sense manies. Encara que això potser ho acabarem pagant, perquè sembla que ja hi ha algun ajuntament socialista que no li fa el pes, concretament el de Girona, al qual hem demanat dues dates per representar-hi l'obra i encara no han respost.

—Com definiríeu l'obra?

—És un docudrama en clau de tragi-comèdia. Ha estat fonamental, en tot plegat, la feina del Víctor Alexandre, que ha sabut conferir a l'obra una agilitat fantàstica i, a més, ha sabut crear tota una sèrie de gags verbals magnífics.

—Però hi ha, també, una voluntat caricaturesca evident.

—Sí, però és que la realitat ja te la dóna la caricatura. Trenta agents de la Guàrdia Civil de la brigada antiterrorista irrompen una nit en la casa d'un nen de catorze anys, se li emporten l'ordinador, el denuncien i el fan anar a Madrid a declarar per haver enviat un correu a algunes empreses reclamant que etiquetin els seus productes en català: tot plegat és molt caricaturesc.

—En tot cas, per a la família tot degué ser molt dramàtic i difícil.

—Sí, ho van passar malament: l'Èric va patir atacs d'angoixa, li van fer el buit a l'Institut, els pares es preocuparen molt, el germà gran patia, hi hagué discussions. I tot això ho exposem, també. Però l'humor ens ha permès, d'una manera molt saludable, d'anar més lluny en la crítica i el relat dels fets.

—Com s'entén que, en un cas tan inofensiu, a l'estat se li anés tant la mà?

—Els estats són sistemes que, per funcionar, necessiten cada tant aplicar un càstig exemplar. El cas de l'Èric és, em sembla, justament això: un càstig exemplar. A més, van portar molt malament el cas: van perdre els papers de les diferents declaracions i dels missatges que l'Èric havia enviat, decidiren que calia fer una anàlisi psicològica a

tota la família, quan tornaren l'ordinador a l'Èric li donaren una bossa dels supermercats Dia perquè el posés a dins, i precisament fou el cap de seguretat del Dia qui el va denunciar. Va ser com un viatge a través del temps: quaranta anys enrere.

—Al programa de mà, dieu que aquesta obra és teatre d'urgències. Què voleu dir?

—Des del meu punt de vista, aquest és un país que parla poc de la pròpia realitat. Hi ha una dramaturgia contemporània que tracta temes molt genèrics i molt falsament universals: obres en què s'ataca Bush, però mai no s'ataca ningú d'aquí, en què es diuen les coses clares del que passa a fora, però mai del que passa a dins. La nostra realitat, passada o present, està molt poc tractada. I no hi ha una reflexió ni una intenció per canviar-ho. Políticament, a mi em sembla que la gent té molta por.

—És una barreja de por i d'universalisme mal entès, no?

—És, en definitiva, una catalanitat acomplexada. Quan es tracta, sobretot, de dir les coses clares: tenim una cultura i una llengua, som un poble, i tenim dret a ser-ho plenament.

—Com veieu les polítiques teatrals actuals?

—No em sembla que vagin cap a aquest camí. I compte: el TNC té tot el dret del món a fer teatre de nous rics, però em sembla lamentable que encara no hagi representat mai cap obra del Palau i Fabre. O que, fins a enguany, no s'hi hagi fet un Espriu. És evident que la dramaturgia catalana té dèficits, però es mereix que li donem més confiança. Fa dos mesos, vaig proposar al director del TNC de fer una adaptació de la trilogia que ha escrit Alfred Bosch sobre l'Onze de Setembre. Em va dir que no interessava. Aquí, si no formes part dels clans teatrals i polítics que hi ha, és molt difícil poder tirar endavant els teus projectes. I que quedi clar: entre els convergents i els socialistes, no hi ha hagut cap diferència.

Pere Antoni Pons